

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus XIV. Dominica in Quinquagesima. Chymæra realis. Thema. Et
ipsi nihil horum intellexerunt. Lucæ. 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47077)

DISCURSUS XIV.

Dominica in Quinquagesima.

Chymæra realis.

THEMA.

Et ipsi nihil horum intellexerunt.

Luca. 18.

SYNOPSIS.

I. Poëta supponunt aliquando in rerum natura fuisse Chymæram : Philosophi negant fuisse, & esse possibilem. Poëtis nunc subscribendum: Quia hoc præsertim tempore infiniti sunt Hircocervi. II. Prima in mundo Chymæra fuit Angelo-Serpens in Paradiso, à quo reliqui suam texunt Genealogiam. Et sunt illi, qui aliud corde volvunt, aliud vultu larvato præferunt. III. Homo ad imaginem DEI conditus est: Recedit ab hac imagine, qui Chymæram induit. Honorandum est archetypum. Morionis habitu induere statuam Regis, capitale esset, quanto magis imaginem DEI deformare? IV. Ex DEI lege non induetur mulier veste virili, nec e contra: Quia est contra na-	turam, & luxurie propositum gaudere perversis. V. Apud Anglos olim larvatum incedere capitale fuit: Apud Gallos exilium indictum larvatis. Num pudet nos esse viros? esse homines? VI. Jam olim contra larvas declamarunt Patres: Optandum esset ut Principes severis legibus has coercerent. VII. Apud Thurios veste muliebri virum indui fuit ignominiosum, & transfuge milites sic puniebantur. Transfugit à Christo, qui formam imitat. VIII. Verum sunt fortè, qui hæc rigida præcepta existiment: Hi verò non expendunt pericula & peccatorum occasiones: Nec unquam satis in hæc vitia declamabitur. IX. In aula Caroli Valesij larvati suo excidio dederunt pœnas;

X 3

X. In

X. In aula Comitum Hobenloij similiter, & tamen posteri nihil horum intellexerunt, peiores Avis & Atavis in antiqua vitia prorupimus.

XI. S. Bernardus quod negotijs quibusdam secularibus se implicaverit, Chymeram se appel-

lavit. Magnum inter hunc & hodiernas Chymeras intervallum, quia hodierna nec sunt homo, nec bellua, sed vel utrumque, vel aliquid deterius. Si placent metamorphoses, induamus Christum, & novum hominem.

Et ipsi nihil horum intellexerunt.

Luca. 18.

I.

Rincipio dictionis hodiernæ arbitrum agam inter Poëtas & Philosophos; utri de Chymera melius sentiant. Poëtarum figmentum est (quod plerunque solet esse veritatis involu- crum) Chymeram fuisse monstrum trium diversarum formarum: De quo cecinit Hesiodus:

Hesiod. in
Theogon.

*Huic tria erant capita: primum fuit acie leonis,
Ast aliud capræ, atque aliud caput inde Chelydri.
Prima leo, postrema draco, media inde capella.*

Apollod.
lib. 2.

Monstrum hoc Bellerophon conscenso alato equo Pegaso sagittis confecit, ut scriptum reliquit Apollodorus. Unde aliquando in rerum natura Chymæram extitisse supponunt Poëtæ. At Philosophi Chymeram appellant Ens Rationis, partum fœcundi intellectus, quod ita definiunt *Ens Rationis est illud, quod habet esse tantum in intellectu.* Negant proinde extra intellectum aut esse, aut posse esse. Pace Philosophorum dixerò ipsi autem non intellexerunt. Dari extra intellectum Chymæram, & Ens rationis sine ratione habens intellectum, sine intelligentia nimis

nimis certum est ; & nulla monstrorum progenies adeò copiosa & fœcunda est in mundo quàm Chymæra. Testor hæc ipsa tempora Antecineralia dicam an Liberalia? Quibus undiquè per plateas & compita discurrunt innumeri, Hircocervi, Leopardi, Centauri, Hippopotami, Lupo-agni, &c. meræ Chymærae, mera Entia Rationis, sine usu rationis, de quibus verificatur illud Sapientis: *Perversi difficile corriguntur, & stultorum infinitus est numerus.* *Eccles. 1.* Tales sunt omnes illi, qui sua formâ non contenti, consueto & decenti vestitu seposito, in varia se formant Entia Rationis, & larvas non tam hominum quàm bestiarum assumunt, homines *perversi* non veri, qui licet difficile corrigantur, statui nihilominus hodiè Bellerophontem agere & missilibus exegeticis hæc monstra impetere, ut si non omnia è medio sustulerò, saltem eorum numerum diminuem.

II. Vix orbem DEUS condiderat, & hominem ad imaginem & similitudinem suam formaverat, vestitum stolâ innocentiae, cum simul enata est prima in mundo Chymæra Angelo-Serpens, à quo longissima serie suam hodiè texunt Genealogiam, quotquot in mundo sunt hircocervi, & monstruæ Chymærae. Non sum tam rigidus morum censor, ut omnes personatos, & larvatos inter Chymæras referam. Accidit enim, ut subinde honesti joci gratia, & citra omne piaculum hisce præsertim diebus mutato habitu, assumptâ larvâ, nonnulli celebrent Hilaria; nequè etiam reprehendo personas, quæ in Comœdijs & spectaculis publicis absq; scandalo, & bonorum morum violatione producuntur. Illas personas, illas larvas Chymæras voco & monstra

fra semihumana, quæ sub ficto vultu, fictum animum & mala machinantem abscondunt, & quod palam in solito habitu non auderent, sub peregrino & occulto agere moliuntur. Nequè enim mihi persuadeo in tanta multitudine & varietate bacchantium stultorum, non esse aliquos verè stultos, verè fictos, qui aliud habitu, & vultu larvato præferunt, aliud in corde abditum gerant, alius præmeditatas libidines, alius lenocinia, alius ebrietatem, alius petulantem jactantiam, alius discordiarum semina, alius vindictam; quorum hi leones, illi petulci capri, hi venenati Serpentes, illi olidi hirci dum hominem exuunt, homines tamen audire volunt.

III. Homo ad imaginem & similitudinem Dei factus est, non ad imaginem & similitudinem bestiarum, quas isti imitantur, unde longe à primitiva imagine recedere censendi sunt, qui Chymæras induunt. *Cognoscamus* (monet B. Dorotheus) *quoniam ad imaginem DEI facti sumus, ipse enim fecit nos, honorem exhibeamus archetypo. Ne afficiamus contumelia imaginem DEI ad quam facti sumus, &c: Sed puram, nitidam, honestam, propriam imaginem faciamus, & dignam archetypo. Si enim imaginem sensibilis, & similiter ut nos geniti Regis commaculantes puniuntur, quid nos passuros credimus, qui spernimus, quæ in nobis est, divinam imaginem, nequè illam, ut par est, puram & immaculatam reddimus? Honoremus fratres archetypum.* Sanè qui statuam Imperatoris aut Regis indueret morionis habitu eamque per vicos circumlatam obvijs ostentaret, is crimen læsæ Majestatis incurreret, quanto magis delinquit, qui DEI imaginem sub belluino habitu circumferre non erubescit. *Honoremus archetypum.*

IV. Inter

B. Dorothei.
doctri. 22.

IV. Inter cœtera præcepta quæ dedit DEUS filijs Israël, lego & illud: *Non induetur mulier veste virili, nec vir utetur veste fœminea: abominabilis enim apud DEUM est, qui facit hæc.* Quid obsecro causæ est, quod DEUS aversetur vestem virilem in muliere, muliebrem in viro? Uterquè homo est, vir & mulier, utriusquè vestimentum humanum est viri & mulieris: Num igitur in uno abominabile censet DEUS, quod in altero tolerat? Advocemus huc Cordubensis Philosophi Sapientissimum effatum: *Omnia inquit, vitia contra naturam pugnant, omnia debitum ordinem deserunt. Hoc est luxuriæ propositum gaudere per-versis* &c: & post pauca, *non videntur tibi contra naturam vivere, qui commutant cum fœminis vestem?* &c. *Non vivunt contra naturam qui hyeme concupiscunt rosam* &c: Ecce causam abominationis divinæ, cur DEUS nolit virum fœmineis, fœminam virilibus indui vestimentis, quia est contra naturam, quia est luxuriæ propositum gaudere per-versis. Vir indutus veste fœminea est vir per-versus, fœmina induta veste virili est fœmina per-versa. Hi uti idem Seneca subdit: *Cum instituerunt omnia contra naturæ consuetudinem velle, novissimè in totum ab illa desciscunt.* S. Ambrosius memoratum Deuteronomij locum sic exponit: *Arbitror, quod non tam de veste quam de moribus dixerit, vel de usibus nostris, ac de actibus: cum alius virum, alius fœminam deceat actus.* Sed quomodo vir exerceat viriles actus si veste induatur fœminea? muliebres mores arguit vestitus muliebris. Unde concludit S. Doctor. *Quàm deforme virum facere opera muliebria! ergò* & pariant, *ergò* & parturiant, *qui crispant comam sicut fœminæ* (addo ego de baccantibus, qui gesticulantur sicut fœminæ, qui incessum

Deut. 22.

Sen. Ep.
122.

Sen. ibid.

S. Amb. in
cap. 22.
Deut.

cessum formant sicut foeminae &c:) *Meritò illic non servatur castimonia, ubi non tenetur sexus distinctio.* Hæc S. Ambrosius in eos qui solum vestem & ornatum muliebrem ambiebant. Quid diceret hodiè de nostris Chymæris, Hircocervis, Leopardis, Centauris, Lupo-agnis, qui vario etiam belluino vestitu deformes larvas assumunt canum, leonum, asinorum, urforum, imò & subindè Diabolorum? *Abominabilis apud DEUM est qui facit hæc*, malo animo, perverso affectu. Et non video quomodo possit bono affectu.

V. Id sine dubio ponderaverint olim Angli, apud quos capitale fuit larvatum incedere, ut testatur Polydorus Vergilius. Longobardi verò singulos larvatos mulctabant octoginta solidis, eosquè Momos eodem nempè suæ linguæ vocabulo quo Diabolos appellabant. Franciscus I. Rex Galliarum Anno 1539. vetuit gravissimè, ne quis larvatus aut armatus per plateas incederet, adjiciens proscriptionem bonorum & alias pœnas. Nec multo post, Anno videlicet 1551. Senatus Parisiensis prohibuit larvas vendi aut inferri Parisios. Sed & dudum Innocentius Papa III. larvas ejusmodi appellavit *turpitudines, ludibria, & corruptelas*, non solum Clericis, sed omnibus Christianis indignas. Et quid obsecro inde nonnulli capiunt delectationis? Nam pudet illos esse homines? pudet esse viros? pudet esse prudentes, ut malint indui ceu belluæ, ceu foeminae, ceu moriones? An desunt alij honestæ relaxationis modi, quibus nonnihil à consueto rigore & laboribus remittat animus? Adeone nobis placent pravi & abominabiles veterum Ethnicorum ritus, ut illos honestis Christianorum Exercitijs præferamus? Per tot secula

*Polyd.
Verg. lib.
5. de in-
vent.
Laur.
Beyrl.
Theat. vi-
ta. tit.
Persona.*

*C. cum de-
corem de
vita &
bon. Cle-
ric.*

secula converfis à gentilismo ad veram fidem, adhærent adhuc quidam immanes abusus, & velut simulacra nefandæ superstitionis.

VI. Declamarunt adversum has corruptelas jam olim SS. Patres, declamant hodiè multi Concionatores è pulpitis, & semen verbi DEI cadit in saxa & filices, in animas duras & induratas. S. Augustinus de Calendis Januarijs, à quibus Bacchicolæ sua hilaria incipiebant, uti & hodiè passim licet observare, exclamat ad suos Auditores: *Christiani estis omnes: DEO propitio Christiana est civitas. Non fi-
ant illa quæ odit DEUS.* Et S. Maximus in hæc verba: *Grave utiquè eorum cor est, atque omni impietate depressum, qui per sacrilegos jocos divinis monitis illudentes, vana diligunt, & falsa sectantur: & post omnia ad offensionis plenitudinem dies ipsos Annum novum vocant &c: Annon omnia quæ à Ministris Dæmonum illis aguntur diebus falsa sunt & insana? cum vir virium suarum vigore mollito totum se fingit in foeminam, tantoquè illud habitu atquè arte agit, quasi pœniteat illum esse quod vir est? Nunquid non univèrsa ibi falsa sunt & insana, cū se à DEO formati homines aut in pecudes, aut in feras, aut in portenta transformant? Nunquid non omnem excedit insaniam, cum decorem vultus humani, DEI specialiter manibus in omnem pulchritudinem figuratum, squalore sordidum, & adulterina fœditate deturpant?* Hæc S. Maximus. Quasi diceret larvatos esse *Entia rationis* sine ratione, quia deformare pulchritudinem divinæ imaginis *omnem excedit insaniam.* Optandum esset, ut Principes & Magistratus severis legibus ejusmodi insanias coërcerent; ac illas præsertim quibus viri transeunt in mulieres, habitu & ornatu effœ-

Y 2

minati,

S. Aug.
serm. 59.
ex divers.
S. Maxi:
hom. de
Circum-
cis.

minati, ex quibus abditos in corde sensus facile est divinare.

*Alex. ab
Alex. lib.
2. c. 13. Ge-
nial. dier.*

VII. Apud Thurios, qui erant populi magnæ Græciæ, dicti etiam Sybaritæ, lex erat militaris, ut contumax miles, desertor, aut transfuga muliebri veste amictus ob ignominiam vincus teneretur. Non est ignominia nota vestis foeminea, sed à viro gestata ignominiam signat. Se ipsos proinde damnant, ut contumaces, ut transfugas à CHRISTI castris ad castra Dæmonis, qui mentito habitu sexum alium mentiuntur, & ignominiam se dignos ipso facto pronuntiant, dum ipsi naturæ videntur repugnare. *Non videntur tibi contra naturam vivere, qui commutant cum foeminis vestem?* repeto cum Seneca. Quinam illi? nempe Bacchicolæ, ad Bacchi sui imitationem compositi, quem Orpheus foeminam simul & marem fuisse cecinit, & Philostratus muliebri habitu depinxit. Ad hos liceat dicere quod Diogenes ad Juvenem moribus effoeminatum & nimio cultu ornatum, dixit: *Non te pudet, qui pejus tibi velis, quam ipsa Natura voluit? siquidem illa te virum, tu te ipsum refingis in foeminam.* Addo ego, natura te hominem facit, tu te ipsum refingis in brutum: Natura te rationis usu donavit, tu te ipsum refingis in ens rationis fictum sine ratione, in Chymeram abominabilem.

*Orph.
hymn. in
Misen.*

*Apopht.
lib. 3.*

VIII. Facile conjicio à nonnullis in me vibrari censuram, quasi vitio attribuam quod vitiosum aut nunquam fuit, aut desijt esse longa consuetudine in mores traductum. Ut quid ista tam rigida velut stoicorum præcepta, velut regulas Monasticæ disciplinæ? laxandus est aliquando arcus, indulgendum subinde hilari genio, dummodo DEUS non offen-

offendatur. Laudo animi relaxationem, quæ citra culpam admittitur; non laudo quæ cum periculo culpæ, cum periculo jacturæ five corporis five animæ. Qui me hic rigidum censent, ijs cum Seneca repono: *Occurres mihi illa publica contra Stoicos voce: Nimis dura præcipitis: nos homunciones sumus, omnia nobis negare non possumus. Scis quare non possumus ista? quia nos posse non credimus. Imò Mehercules aliud est in re. Vicia nostra quia amamus defendimus, & malum excusare illa, quam excutere. Nolle in causa est; non posse prætenditur.* Non est rigor dissuadere noxia, subtrahere peccatorum occasiones, subducere periculis: necessitas est, obligatio est mea ut moneam, vestra ut caveatis. Nullum ex se malum, ex se pericula generans consuetudine fieri potest bonum, aut frequenti usu pericula excludere. Non damno omnem habitus dissimulationem, non damno omnes qui personati incedunt; vix ullum tamen à periculo aliquo five corporis five animi possum eximere, cum in memoriam reduco casus, qui larvatis, & personatis non semel evenerunt. *Non est tam niger Dæmon ut pingitur*, vulgatum apud Germanos jactat proverbium. Verè hoc dicitur; quia tam niger pingi non potest, quam in se est. Joci dierum liberalium & personarum metamorphoses non sunt absolutè illicitæ, sed rarò aut sine culpa, aut sine periculo, ut proinde, quantumcumquè missilium à Bellerophonte Concionatore in eas conjiciatur, parum tamen videri possit; & nullus dici rigor debeat, sed lenis nimium correptio.

IV. Exemplis veritatem ponamus ob oculos: hic Argi sint, qui oculis non contenti humanis, belluinos sibi sæpenumerò effingunt. Circa

Y 3

annum

Sen. Ep.
116.

Paul. Æ.
mil. lib.
10. hist.
Franc:
Francisc:
Belloso-
rest. in
Carolo.

annum 1400. aut paulò tardius Carolus VI. Valesius Franciæ Rex in nuptialibus ludis cujuspiam aulici, animi recreandi gratia, & studio novi spectaculi convivis exhibendi cum quinque nobilioribus personatus in cœnaculum, ubi convivium nuptiale agebatur serâ nocte prodijt: larvæ Leonini oris imaginem præferebant, vestes pice delibutæ, multoque lino depexo, ac in villos confecto, ita contextæ erant, ut hispidi ac semiferi portenti speciem exhiberent. Inchoatæ mox choreæ fescennino carmine admodulante, fit concursus tota Regia ad picatorum spectaculum. Ludovicus Aurelianensis Regis frater gratia clarius visendi habitum personarû arreptam facem propius admovit. Ex qua fortè fortuito scintilla decidit in Regias vestes, repentinum in omnes larvatos diffusa flamma, conflavit incendium. Rex conjugis Biturigis veste caudata & longo firmate involutus antequam flamma ad vivum pervenisset, vix servatus est: quatuor Comites miserè ustulati perierunt: quintus in propinquam cellam ruens, & aqua vinoq; se perluens evasit. Ita extrema gaudij læt' occupavit, & ubi periculum nullum subesse credebatur, maximum periculum fuit, & parva scintilla magnum excitavit incendium. *Ipsi autem non intellexerunt.*

X. Vix seculum cum dimidio post hunc lamentabilem casum effluxerat, cum repetitis iisdem penè ludis repetita est lugubris catastrophe & proximus arsit Ucalegon. Longè latequè pervulgatum fuit, & mandatum annalibus, quod Carolo Regi acciderat; audiebant, legebant, quod narrabatur, magnates, *ipsi autem non intellexerunt.* Nam anno 1570. uti ex Lucio Marinæo refert Simon Maiolus & post hos alij: Comites aliquot Hohenloënses pluribus Nobi-

Maiol. P.
2. Colloq. 7.

Nobilibus comitati Eberhardum Consanguineum suum in Arce Wartenberga die Bacchanaliorum visitandi studio convenerunt. Aderant & nobiles Matronæ cum Gynæcæo puellarum, quibus ut dicti Comites delicias facerent, & ludicrum aliquod spectaculum exhiberent, cœnâ peracta Faunorum personas, multa stuppa lineis vestibus pice resinaque agglutinata, mentiti; jucundo primum spectaculo convivas ad ludum projectis in mensam tesseriis provocarunt. Ex tesseriis una fortuito casu in terram delapsa est; quam dum puer honorarius personatus repetit, funalis incautius adhibiti flammam concipit, & clamans opem implorat adstantium. Eberhardus ipse pro sua pietate puero periclitanti opitulaturus occurrit, eodem malo corripitur; incenduntur mox etiam reliqui. Jocus esse primo visus est, sed mox rem seriò agi clamor omnium indicavit. Ad labrum vicinum, quod Comes in hunc eventum impleri jusserat, curritur, sed illud modò exaruerat. Famulorum unus vasculum aqua plenum afferebat, sed in ipso limine præ nimia festinatione offendens collapsus est, effusâ quam attulerat aquâ. Alterius aquam ferentis cadus ligneus fatiscens auxilij desperatione calamitatem auxit. Et versa est lætitia in luctum, ac miserabilem ejulatum, cum tribus horis tres Comites in ipso flore ætatis miserè utulati perierunt. Inunc & illude imagini à DEO acceptæ, pro simulacro divino Chymeras indue, & inter pericula tibi securitatem polliciaris: Sapientis monitum est, *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat. Ipsi autem non intellexerunt.*

*Lucius
Marinæ:
Sicul. de
reb. Hisp.
Carol.
Stengel. in
Fastis
Christi.*

Prov. 14.

XI. Quot sunt hic modo præsentis, qui hæc audiunt, qui hæc fortè pridem legerunt, & cum debe-

deberent ejusmodi casibus absterreri à petulanti larvarum & personarum usurpatione, *ipsi autem non intellexerunt*, sed adhuc hodiè ibunt in adinventionibus suis, cornigeri, thyrsigeri, capripedes, Fauni, hircocervi, abominabiles Chymææ, adeò dulce quibusdam est desipere, & insanire. Ingemiscebat aliquando S. Bernardus, quod pro bono publico nonnihil secularibus negotijs se immiscuerit, cum pacem inter viros Principes conciliaret, cum fideles ad bellum sacrum animaret, quæ si hodiè multi Ecclesiæ Prælati facerent, in Cœlum laudibus tollerentur, & tamen in ejusmodi occupationibus Bernardus se Chymæram appellabat. Sic enim

S. Bern.
Ep. 249.

scripsit, *clamat ad vos mea monstrosa vita, mea erummosa conscientia. Ego enim quedam Chymæra mei seculi, nec Clericum gerò nec laicum; nam Monachi jam dudum exui conversationem, non habitum.* Heu quantum inter Bernardum & hodiernas Chymæras intervallum est! longè potiori jure de multis dixeris, sunt Chymææ hujus seculi, nec Christianum agunt nec Ethnicum, sed quidpiam ex utroquè conflatum; nec hominem, nec belluam, sed utroquè, & audiunt clamantem Apostolum: *Induamur arma lucis, sicut in die honestè ambulemus. Induimi Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis. Induite novum hominem qui secundum Deum creatus est. Induite vos armaturam Dei. Induite vos sicut electi Dei, sancti & dilecti.* Si transformationes placent, si Metamorphoses delectant, hoc agamus, ut exuto veteri homine novum induam⁹, qui secundum DEUM creatus est, ne excludamur à cœlesti convivio, in quo dicitur ejusmodi insanis Chymæris: *Quomodo buc intraſti non habens vestem nuptialem &c. Honoremus Archetypum.*

Rom: 13.
v. 13. &
14.
Ephes. 4.
Ephes. 6.
Coloss. 3.

DISCUR-